

22 augustus 2021

DE LEEUW EN DE KOEIEN

Bijbellesing: Amos 3, vers 1 t/m 4, vers 3

Amos profeteert bijzonder fel tot Israël (hoofdstuk 1 t/m 4): *'Niemand van jullie zal aan het oordeel van God ontkomen! Want jullie mogen dan wel door God apart gesteld zijn ten opzichte van alle andere volken, een uitverkoren volk, Gods oogappel, Gods kudde..., maar jullie verschillen op geen enkele manier van de rest van alle volken. Jullie zijn geen haar beter! Wat een onrecht is er in het land! Arme mensen, die worden verkocht alsof het een paar schoenen is. Kwetsbare mensen die de goot in worden geduwd. Jonge slavenmeisjes die tot lustobjecten dienen voor hun heer en zijn zoon. God, de God van recht en gerechtigheid, pikt dit niet langer!'*

Er zijn twee dingen die in de afgelopen week tijdens het lezen van Amos 3 en 4 bij mij hangen:

Het eerste wat mij raakte, was dat Amos zo onbevangen over het oordeel van God spreekt. Amos spreekt zulke duidelijke taal over Gods oordeel en Gods straffen. Misschien dat dit het Israël wel niet eens echt raakte, omdat het gewoon te hard, te erg was. 'Amos, kom op! God heeft voor ons gekozen hoor! En niemand is volmaakt. We doen ons best en wij dienen God. God is onze Redder' ... 'Nou, reken maar niet', zei Amos. Weet je hoe die redding van God er voor jullie uit zal zien? Vers 12:

zoals een herder uit de muil van een leeuw twee pootjes redt of een stukje van het oor, zo zullen jullie Israëlieten gered worden! Zoals wanneer een leeuw een schaap te pakken heeft gekregen en aan het verslinden is en de herder alleen nog maar een pootje of een stukje oor uit de bek van dat dier zal kunnen redden. Zo zal het met jullie aflopen!

Amos spreekt zo onbevangen en glashelder over het oordeel van God en de straf van God, terwijl wij – ik in ieder geval - daar vaak wat verlegen mee ben. Wat kunnen wij van Amos leren?

En het tweede waar ik met u bij wil stilstaan, is die andere dierenvergelijking die Amos gebruikt. Eerst vergelijkt Amos God met een leeuw die zijn prooi verslindt en vervolgens vergelijkt Amos het volk Israël met koeien uit de streek Basan. Of nog specifiek: Amos spreekt de rijke vrouwen van Israël aan als koeien van Basan. Dat is wel een heel bijzondere vorm van preken... Wat is daar de bedoeling van?

De Leeuw

Amos stelt aan zijn luisteraars de vraag (vers 6): 'Komt er kwaad in de stad voor, zonder dat de HEERE het doet?' Met andere woorden: beekt er paniek uit in een stad vanwege oorlog, vanwege een naderende vijand, *zonder dat de HEERE hier iets mee te maken zou hebben?* Voor Amos is het geheel duidelijk: nee, natuurlijk niet. Oorlog, gevaar, dat is er niet zomaar. Daar zit Gods plan achter. God stuurt die vijand die straks jullie stad zal vernietigen. Het is Gods werk, Gods oordeel dat jullie straks ten deel zal vallen.

'Komt er kwaad in de stad voor, *zonder dat de HEERE het doet?*' 'Nee, natuurlijk niet, zo wil Amos hiermee zeggen, 'dit overkomt jullie echt niet toevallig. Dit is werk van de HEERE.' Maar nu val ik een beetje stil... Want kan je deze zin ook plakken op de stad Kabul? En op die steden van Jemen en Syrië? En op Utrecht, Rotterdam, Amsterdam, plaatsen waar je ook elke week wel iets heftigs over leest over een schietpartij, of een vergismoord of? Of Auckland in Nieuw Zeeland, waar weer een nieuwe corona-uitbraak heeft plaatsgevonden? Komt er kwaad in de stad voor, zonder dat de HEERE het doet? Maar Amos, is het dan allemaal straf,

een oordeel van God wat er in de steden en daarbuiten op heel onze wereld gebeurt?

Ik haast mij om te zeggen dat je dat vooral niet te snel moet concluderen. Nee, wees heel voorzichtig om iets een oordeel, een straf van God te noemen. Want zo'n zin kan voor een hele hoop psychische schade en geloofscrisis zorgen. Ik kan bovendien allemaal Bijbelteksten noemen, woorden van Jezus Zelf ook, die heel duidelijk maken dat wij niet te snel het oordeel van God erbij moeten halen. 'Dit of dat zal wel een straf van God zijn'. Nee, pas op! ...

Maar die woorden van Amos, ja, die leren mij toch ook om God en het kwaad in deze wereld ook *niet teveel* uit elkaar te halen, alsof God helemaal niets en nooit iets heeft te maken met kwaad wat er op deze wereld gebeurt.... Alsof God nooit zou straffen en oordelen. Ja, dat laatste klinkt misschien mooi..., maar stel je nou voor dat al het kwaad wat er gebeurt helemaal buiten God om zou gebeuren..., dat God er echt nooit iets mee te maken heeft... Hoe zit het *dan met al dat kwaad op de wereld?* Ziet God dan niet wat er op deze wereld gebeurt? Heeft God even de andere kant op gekeken, toen de Taliban al die steden veroverde? Of gebeurt dit allemaal, omdat God niet machtig genoeg is om iets aan het kwaad te doen? Ik roep maar wat oneerbiedige dingen, maar ik hoop dat het helder is: als je helemaal niets kan met een God Die soms straft en die soms Zijn oordeel ten uitvoer brengt zoals

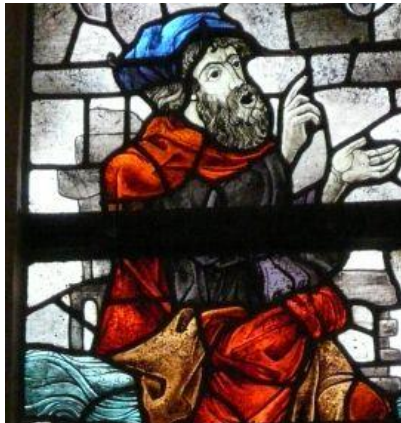
Amos hier zegt..., als je daar helemaal niets mee kan of wil..., dan heb je nog heel veel andere vragen te beantwoorden...

Ik vind echt heel erg lastig als ik Amos zo hoor spreken over God Die een vlammend oordeel over Israël velt. Is dat onze God, de Vader van de Heere Jezus Christus? Maar aan de andere kant: ik heb liever een hemelse Vader Die straft en waarschuwt, Die een tik op de vingers geeft en laat merken hoezeer iets Hem boos maakt, dan een Vader Die al de pijn van de wereld maar laat gebeuren en zegt er niets mee te maken te hebben. Straffen, oordelen van God ... dat is hard, dat roept heel veel vragen op..., maar het laat wel iets zien van betrokkenheid. En wat God is bijzonder betrokken op deze wereld!

Daarmee heb ik overigens nog niet gezegd dat *alle* ellende een straf van God is hoor! Maar wel dat God dus ook in die ellende, in dat onbegrijpelijke kwaad voor ons op een soms onbegrijpelijke wijze betrokken kan zijn.

Het valt mij op dat Jezus, als Hij spreekt over hoe het er na Zijn komst met deze wereld aan te zal gaan, ook vaak voor heel ernstige dingen waarschuwt: er zullen aardbevingen komen, zo zegt Jezus, besmettelijke ziekten, oorlogen, natuurrampen. In Gods onbegrijpelijke plan met deze wereld zijn blijkbaar ook aardbevingen opgenomen, ook oorlogen, ook besmettelijke ziekten (wereldwijde virussen), zo horen wij Jezus zeggen. En ook het laatste Bijbelboek, Openbaring, spreekt overal allemaal plagen, ellende die vanuit de hemel over deze aarde wordt uitgestort. Dat valt allemaal vaak niet te begrijpen, maar volgens mij is de Bijbel ook heel duidelijk dat wij God nooit helemaal zullen begrijpen. Wij mensen zijn niet geschapen om God te begrijpen, om Gods weg met deze wereld logisch te kunnen verklaren..., wij worden door de Bijbel opgeroepen om God in Zijn heiligheid en groetheid te aanbidden, om diep ontzag voor Hem te hebben..., om stil te worden voor God in plaats van zelf allerlei oordelen over deze wereld te vellen en elkaar af te straffen. God aanbidden, zelfs, of misschien wel juist als het heel erg donker wordt op deze wereld. Niet met gebalde vuisten naar de hemel staan..., maar met gevouwen handen eerbiedig stil worden bij Zijn heiligheid, het oordeel aan Hem overlaten en God om genade bidden.

In de VAR stond afgelopen week een opmerkelijk bericht: afgelopen maandag was het luchtalarm afgegaan in grote delen van Utrecht. Het was veroorzaakt door een fout tijdens

het testen van een alarmpaal. Alleen die ene te repareren paal zou geluid hebben moeten maken, maar dat ging dus even mis, heel veel meer alarmpalen lieten de sirenes loeien... Maar wat bleek: het luchtalarm had weinig effect. Massale paniek bleef uit. Ik las op internet het volgende: 'In Stichtse Vecht, waar onze eigen verslaggever was op dat moment, liep iedereen rustig door. De glazenwasser werkte ongestoord verder en zette op zijn gemak een ladder tegen een muur. Ondertussen schreef iemand geïrriteerd in de buurtapp: "Volgens mij is er iemand niet helemaal bij de tijd." ... Zou dat misschien aan de hand zijn op dit moment? *Dat er anno 2021 een hemels luchtalarm op dit moment afgaat...* al die dingen die er gebeuren op deze wereld, ik hoef ze niet op te sommen, denk ik..., *er gaat op dit moment een hemels luchtalarm af – Gods oordeel over deze wereld - maar wij horen het luchtalarm eigenlijk niet eens meer...* Wij zijn eraan gewend geraakt. Vinden het misschien zelfs irritant. Of zoals bij de alarmpalen ook werd gezegd: eigenlijk is dit alarm niet meer van deze tijd, toch...?

Amos profeteert: 'komt er kwaad in de stad voor, zonder dat de HEERE dat doet?' Hoor God roepen en je waarschuwen! Heeft dit wat er allemaal gebeurd, dan niets te betekenen? ... Maar sommigen vinden dat luchtalarm maar vervelend. Want dat oordeel van God klinkt zo naar en zo hard, zoals dat luchtalarm op die eerste maandag van de maand.

Zou zoiets als het coronavirus ook niet een onderdeel kunnen zijn van Gods alarmsysteem? ...

Maar nog één ding hierover. Amos zegt nog iets heel belangrijks na zijn retorische vraag of God niets met dat kwaad in de stad te maken heeft. Amos zegt (vers 7): 'God doet niets, *tenzij* Hij Zijn geheimenis heeft bekend gemaakt aan Zijn dienaren, de profeten.' Dus als iets een straf of een oordeel of een waarschuwing van God is, dan zal God dat echt wel duidelijk maken. Dan maakt God dat dus ook duidelijk aan Zijn knechten, de profeten. Bij twijfel of iets een straf of waarschuwing van God is: niet zelf gaan invullen dus!

Ik kom nu tot de kern: zou God alles wat nu op dit moment op onze wereld gebeurt misschien willen gebruiken om ons wakker te schudden? Een alarmsignaal. Gods megafoon, zo noemt C.S. Lewis het, Gods luidspreker, omdat wij die kleinere geluiden niet meer goed hoorden? Want je kunt bij alles wat ons overkomt op deze wereld, je afvragen: 'waar is God?' *Maar zou het je alles ook niet juist tot de kern van het geloof kunnen brengen, namelijk: vanaf nu Jezus gaan volgen... en helpen waar geholpen moet worden..., een einde maken aan het lijden, het lijden verzachten van misschien die ene persoon?* We kunnen vanuit onze ivoren toren God aanklagen, het kwaad oordelen en veroordelen, onze eigen handen in onschuld wassen..., maar is alles wat er gebeurt misschien niet juist een roep om uit je bubbel te komen en echt Jezus te volgen door het lijden te verlichten, je leven te geven en Gods toekomst van recht en gerechtigheid te verwachten? Te buigen voor God, te knielen om een ander te dienen, in plaats vanaf je bank je kritiek en onvrede te uiten?

De koeien

En dat laatste dat was wat Amos zag gebeuren. Amos heeft het over welgestelde vrouwen die op de divan blijven liggen en zich laten bedienen. Koeien van Basan, zo noemt Amos hen. 'Koeien', dat moet je niet gelijk als een scheldwoord zien hoor. In de tijd van de Bijbel was het heel gebruikelijk om mensen met dieren te vergelijken. In Hooglied beschrijft de jongen zijn geliefde met allemaal mooie diereneigenschappen. Nu, de koeien van Basan, dat was het meest edele vee dat men maar kon bedenken. Prachtige, weldoorvoede koeien. Maar Amos zou Amos niet zijn, als er in zijn woorden ook iets kritisch en cynisch zit: deze koeien zijn weldoorvoed. Zij leiden een luxeleventje... ten koste van de rest van het vee van Israël. Men drinkt een goed glas, terwijl de ander honger lijdt. Men roept vanaf de divan om nog meer, terwijl de medemens op straat het broodnodige ontbreekt. De koeien loeien vanaf hun bank naar hun echtgenoot (vers 1): 'breng

ons iets, zodat wij kunnen drinken!' Nu, in onze tijd is het heel gebruikelijk dat een vrouw iets aan haar man vraagt, maar in die tijd was het ongehoord dat een vrouw vanaf de bank richting haar man riep dat hij iets moest komen brengen. Het was de wereld op zijn kop! Nu, dat was er precies aan de hand in Israël: de wereld op zijn kop. Men was gericht op genieten, op een fijn leven... maar alles wat had te maken met verantwoordelijkheid, met fatsoen, met normen en waarden werd aan de kant gezet of opgerekt. Men was zelf de norm geworden. Ivoren huizen: het kon niet op! Het huis moest een paleisje zijn. Drinken en genieten! De gebruikelijke verhoudingen binnen het gezin aan de kant. Men was... men was vee geworden. Want vee, koeien en welke andere dieren dan ook, hebben als eerste doel: eten en drinken. Daar moet alles voor wijken.

Ik vraag mij af hè – natuurlijk kan je niet alles zo maar vergelijken, Amos' tijd was een heel andere tijd dan nu – maar ik vraag mij af in hoeverre wij in onze hoogontwikkelde maatschappij met de mens in het middelpunt ook niet weer een stukje tot vee zijn verworden. Onderwijs en ontwikkeling, wij hebben zo'n hoge dunk van onszelf als mensheid..., maar wij lijken soms wel heel erg op dat vee, op die kuddedieren. Zo druk met kopen, vergaren, met onze ivoren huizen (zoals Amos de paleisjes van de mensen noemt). Zo gericht op genieten, gewoon verslaafd aan leuke dingen moeten doen, het leven moet leuk zijn, je moet vrij zijn, er zelf voor kunnen kiezen. En zo weinig ermee kunnen als het leven tegenzit. Soms ook zo weinig verantwoordelijkheid nemen, maar vooral onze eigen rechten bevechten – recht op vrijheid, recht op meningsuiting, recht op de keuze voor leven en dood, recht op kinderen, recht op abortus, recht op gezondheid, recht op...

Ik loop nu allemaal dingen te roepen hoor... allemaal grote woorden bij elkaar... maar als ik ons zo bezig zie, wat staat dat volgens mij haaks op hoe God ons heeft geschapen. Want God heeft ons niet geschapen als dieren. Wij zijn geen dieren die puur geleid worden door onze driften en onze behoeften. Hoe dierlijk gaat mens om met seks, maar ook met consumptie, met verlangens, allerlei 'behoefte' die vervuld moeten worden. Maar zo heeft God ons niet geschapen. Wij zijn geschapen als *Beeld van God*. Als een beeld, een spiegelbeeld, waar God Zichzelf in terug kan zien. Spiegelbeeld van God in hoe wij verantwoordelijkheid dragen voor de schepping. In hoe wij God liefhebben en elkaar liefhebben. In hoe wij alles in dienst stellen van de schepping, omdat de Schepper ons over zijn schepping verantwoordelijkheid heeft gegeven. Bereid om offers te leveren. Om onszelf te beheersen. Om keuzen te maken, in plaats van geleid te worden door je verlangens of als kuddedieren mee te lopen met de massa. *Zouden wij er bij onszelf op letten of wij deze week echt keuzen maken, bewust leven als beeld van God in plaats van deze week weer gewoon verder te grazen?*

Volgende week zondag hopen wij binnen de Ichthugemeente weer te vieren dat God Zijn beeld in ons heeft hersteld. Wat is de mensheid verworden tot dieren – 'stelletje koeien', zo zou Amos zeggen – maar God heeft Zijn Zoon gezonden om ons weer op onze voeten te zetten. Jezus heeft het oordeel van God ondergaan, de straf gedragen. Gods Vaderhart werd verscheurd, Gods Zoon werd gebroken... om ons weer heel te maken. *De Leeuw werd voor ons tot een Lam*. ... Dat mogen wij volgende week gaan vieren. En laten wij dat nieuwe leven deze week alvast gaan uitleven. Leven als Beeld van God, als Gods kinderen. Geen dierenbestaan, maar een leven in verantwoordelijkheid. Bereid om offers te brengen. Een leven in liefde en genade en opoffering voor de medemens, omdat wij zoveel liefde en genade en opoffering van God in Christus hebben ontvangen.